

Libris

Respect pentru oameni și cărți

Fragmente

Ea, El și... – Nivelă

De ce suntem ceea ce suntem – Eseu

Da, domnilor! – articol cenzurat

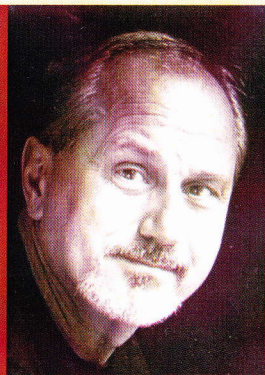
De la Jan Patah la Václav Havel

și implozia comunismului

Icar zboară liber deasupra Europei

Fotografii – 100 de ani

Bujor
Nedelcovici

FISĂ BIOGRAFICĂ

Bujor Nedelcovici

Fragmente

Ea, El și... – Nuvelă

De ce suntem ceea ce suntem – Eseu

Da, domnilor! – articol cenzurat

De la Jan Palach la Václav Havel

și implozia comunismului

Icar zboară liber deasupra Europei

Fotografii – 100 de ani

Cuprins

Ea, El și.....	13
Valiza	56
De ce suntem ceea ce suntem?.....	65
Da, domnilor!.....	99
De la Jan Palah la Văclav Havel și implozia comunismului	119
Icar zboară liber deasupra Europei	124
Fotografii – 100 de ani.....	128

Ea, El și...

Nu plânge, nu râde. Înțelege.

Spinoza

1

Ea, El și...

Da. Acesta e titlul. Dar de ce „și“ la urmă?

Poate va urma ceva și nu știu ce?

Ea și El sunt personaje principale, dar cine este Naratorul (Povestitorul) și cine este Scriitorul (Scriptorul), cel care scrie despre toți cei din acest roman, nuvelă, povestire, schiță sau doar câteva pagini dintr-un jurnal? Deci să lăsăm un „și“ pentru orice eventualitate.

De mai multe zile, i-am scris zeci de scrisori... în gând. Nici măcar prin e-mail sau SMS. Așa! În gând! Zi și noapte. Știu că, dacă cineva vorbește în mine, a devenit un personaj viu și trebuie să-l aștern pe hârtie, adică pe calculator. Să aflu ce îmi spune și ce vrea de la mine?! Cum să trăiesc cu el în mine? O să devin nebun! Dublu! Triplu! Înțeleg o femeie care este însărcinată și ține în pânțece un copil, dar un bărbat care are în trup o dublură și nici măcar nu-i este geamăn, ci un trup și o voce străină? Sau este pur și simplu un „alter ego“? Nu, nu! Nu se poate să mai trăiesc așa, în special noaptea. Nu pot să mă odihnesc,

am coșmaruri, o dublă viață și mă trezesc dimineța de parcă cineva se agață de umerii mei! Cui să-i spun ce trăiesc? Nimeni nu m-ar crede!...

„Cine vorbește în mine?“, parcă a spus Freud. Este una din descoperirile rostite cu glas încet, dar care m-a șocat întreaga viață și am încercat să aflu cine este acel străin? Nu! Nu! Nu este un străin! Atunci cine dracu' este?!

Noptile! Mi-e frică să mă lungesc în pat și să închid ochii...

Post coitum omnia triste.

Nu! Nu aici...

Muzică! Fără cuvinte, numai sunete, note, armonie, contrapunct, orchestre, viori, trompete... Cei trei B: Bach, Beethoven, Brams... Muzică și numai muzică, dar și Mozart, Vivaldi, Monteverdi... Aaa! L-am uitat pe prietenul meu Piotr Ceaikovski.

Am avut o mătușă, Stela, care în fiecare săptămână venea la mine să asculte Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră. Deschidea ușa și se așeza într-un fotoliu, uneori fără să spună niciun cuvânt. Stătea cu spatele drept, fără să se sprijine de spesteaza fotoliului. Zâmbea și eu știam că vrea să asculte același și același concert. Discul de ebonită era pregătit. Puneam în funcțiune aparatul și ea închidea ochii. Ținea palmele strânse ca într-o rugăciune, chipul i se ilumina, trăia o revelație divină. După ce se termina concertul, deschidea ochii, palmele i se sprijineau pe genunchi, mai schimbam câteva cuvinte, apoi se ridica, mă îmbrățișa și pleca. Eu o conduceam la ușă și ne opream în fața liftului pe care amândoi îl așteptam în tăcere. Muzica concertului încă ne însoțea.

Am văzut-o înainte cu câteva luni de a muri. Trăia într-o mizerie indescriptibilă. Fiul ei murise, avea grijă de ea nepoatele, dar nu știu dacă măcar îi duceau de mâncare. Am fost la înmormântarea ei. Poate când a sosit acolo unde toți ne ducem, a fost întâmpinată de muzica pe care o adora. Sunt mai mult ca sigur...

2

...nu pot să scap de o imagine pe care am văzut-o ieri seară la televizor. Un bărbat împreună cu doi tineri a dat foc unui băiat de 14 ani, care a ars de viu. L-au obligat să bea benzină, apoi l-au stropit cu benzină și i-au dat foc cu o brichetă. O flacără umană, până când s-a făcut scrum. În imagine, era prezentat în trecere un bărbat de vârstă mijlocie, mărunț de statură, robust, capul rotund și cu cătușe la mâini. Tribunalul trebuia să se pronunțe – după o expertiză medicală – dacă este în deplinătatea facultăților mintale. Cei doi coautori erau minori, deci erau absolviți de pedeapsă. Cazul ori se va da uitării, ori se va considera că asasinul (cu atrocități) nu era în totală capacitate mentală. Dar toată lumea trebuie să știe că acolo justiția a intervenit!

Și eu nu pot să uit și nici să îndrept supliciuil celui tânăr care a ars de viu. Nu se poate face o scară a atrocităților: crucificarea, linșajul (recent a fost omorâtă o femeie prin linșaj), decuplarea membrelor desprinse de doi cai, tragerea pe roată, tortura prin sunete sau strigăte, dar cred că rugurile Inchiziției, pe care au sfârșit Jeanne d'Arc și Jan Hus dețin un loc important...

— Cine a fost Jan Hus?

— Dar tu cine ești?

— Eu sunt Tu, adică un „alter ego“, un personaj care vorbește în tine.

— Jan Hus a fost un reformator religios ceh care a fost ars pe rug la Praga... prin 1500. În timp ce se afla pe rug, o bătrână s-a apropiat, a luat o surcea și a aruncat-o în flăcări. Hus a văzut-o și a zis: *Sancta simplicitas* – Sfânta prostie. Mai bine i-ar fi spus: „Numai două lucruri sunt infinite – Universul și prostia umană. Și despre Univers nu sunt chiar atât de sigur.“

— Cine a spus?

— Un mare savant... al relativității. În cazul evocat pe care l-am văzut la televizor, nu era numai prostie, ci ură justificată mental prin atrocitate, barbarie, plăcerea paranoică de a vedea pe cineva chinându-se prin suplicii provocat de ei... Cel care a aprins bricheta și știa că tânărul o să moară în flăcări îl considera un neom, un obiect, un lemn care se va transforma în cenușă. Tu ești mai deștept ca mine și ai aflat că sclavii – care erau transportați din Africa în America – erau considerați obiecte. Milioane! Așa prevedea Codul Negru pe care l-a semnat și Franța. Lasă filosofia și imaginează-ți mirosul de corp ars, în flăcări... al aceluși tânăr.

3

Acum, după ce ai scris aceste pagini în loc de prefață, ar trebui să te decizi ce va fi acest... roman, nuvelă, povestire și poate chiar eseu. Roman polițist? Ar fi necesar un cadavru, un polițist și un criminal. Succesul din partea publicului ar fi asigurat. Se vinde bine polarul! Sau romanul cu o filieră de droguri, prostituție, sex, romanul umoristic și de divertisment.

Oamenii au nevoie să râdă! Înțeleg! Dar behăitul prostesc nu-l suport. Am văzut cândva o piesă de teatru în care un actor stătea pe scenă de la început până la sfârșit și nu scotea niciun cuvânt. Da! „Atentat la Vichy“ de Arthur Miller. Dar am văzut o piesă de teatru și multe show-uri la TV în care erau câțiva care nu făceau altceva decât să râdă. Tot timpul! Cretinism total. Reality show sau... romanul erotic, homosexuali, lesbiene, sadomasochiști... marchizul de Sade a fost depășit, dar romanul partuză în care protagonista să-i povestească soțului aventurile amoroase a fost mai rar! Sade a făcut zeci de ani de pușcărie, acum însă nimeni nu mai face temniță pentru aceleași

fapte... Hei! Ce n-aș fi dat să-l văd pe Sade la fereastra unui turn al Bastiliei făcând semn cu o batistă să fie eliberat și el de revoluționarii care purtau bonete roșii!

— Eu am scris romane utopice sau distopice...

— Ce sunt astea?!

— Cine ești?

— Ah! Iarăși tu! Distopie, adică utopie negativă. Am scris romane-parabole, simbolice, metaforice cu nuanțe metafizice. Sunt puțini cei care o să citească acest tip de literatură care presupune pregătire intelectuală și filosofică. Eu scriu mai întâi pentru mine, pentru a scăpa din mizeria, primitivismul, violența și agresiunea acestei vieți, apoi pentru un... eventual cititor.

— Dar tu nu ești interesat de ce se vinde în librării?!

— Nu, nu! Încetează!

Nu am scris niciodată un asemenea roman și nici acesta nu va fi scris pentru a fi bine vândut și a câștiga mulți bani. Și în special glorie literară! Orgoliu, megalomanie, delirul de grandoare, paranoia creatorului! Și atunci? Nu știu ce va ieși, voi vedea la urmă. Acum știu că este „Ea, El și...” Și poate tu, Alter ego, și eu, personajul principal, naratorul și eventual scriitorul.

4

Totul a pornit de la atentatul de anul trecut din redacția Charlie Hebdo, când au murit mai mulți oameni. Mai întâi, mi-a reproșat că nu am manifestat alături de cei patru milioane de oameni care au ieșit pe străzile Parisului, în frunte cu câțiva șefi de stat. I-am explicat că sunt bolnav – claustrofobie, parcă așa se numește. Nu suport mulțimea. Mă oprimă și mă suprimă! Și mai ales, nu accept turma, strigătul comun, îmi place câinele care strânge oile sau chiar măgarul care își vede de treaba lui

purtând în spate toată prostia mulțimii. Da! Sunt un măgar! Un idiot care nu a făcut ce fac ceilalți. Și, oricum... „libertatea mea de expresie se oprește la libertatea celuiilalt“. Și încă ceva: „libertatea are limite și cuvintele pot ucide“.

Dar carnavalul de la Rio?

Aaa! Este altceva, dar și bucuria mulțimii mă face să mă izolez, atunci prefer muzica, ritmul și femeile frumoase. Atâta tot! Ea nu a înțeles și a continuat să-mi demonstreze că viața acestor oameni este mai importantă decât toate considerațiile mele filosofice, dar... idioate și chiar cretine. Am fost de acord, dar nu suport tonul ridicat, și asta m-a scos din starea mea calmă... voit calmă.

După câteva zile, reproșurile s-au intensificat: sunt un laș, un insensibil la suferințele celuiilalt, un egoist, un depresiv. „Viața e mai presus de orice.“ Când am adus argumentul că desenele publicate în serie, în revista „Charlie Hebdo“, au fost o provocare și un blasfem și chiar în primul număr după atentat au apărut aceleași desene, a început să țipe și chiar să urle. Cei de la Charlie Hebdo au fost avertizați cu incendierea localului cu câteva luni înainte, așa că... Și atunci de ce nu au înțeles că limitele au fost depășite? Nu! Argumentul că unul dintre redactori, înainte de înmormântare, s-a aflat în coșciug alături de sute de oameni care cântau „Internaționala“ cu pumnul ridicat. Nu! Nu! Nici pentru mine nu a fost un argument potrivit. Fiecare poate să fie înmormântat chiar și cu... chiar cu orice muzică. Ezit, ca să nu fac o gafă.

5

...viața a continuat în ritmul ei monoton și noi ne vedeam fiecare de treaba lui. Seara ne întâlneam acasă, ne uitam la știrile de la televizor, trecând de la un canal la altul în căutarea lor. Ea

pregătea ceva de mâncare, apoi eu luam o revistă sau o carte și Ea se uita la un film.

Într-o seară, aud glasul ei din salon. Eu eram în dormitor și citeam o carte. Mă ridic din pat ca să nu apuce să strige ce voia să-mi zică. Nu suport vocile țipate.

Ajung în salon cu pași grăbiți.

— Dar tu ai aprins o lumânare pentru cei care au fost omorâți în atentatul de la Hyper Cacher?

...

Nu am spontaneitatea minciunii și de aceea, de multe ori, am făcut gafe de neiertat.

— Cum?! (tonul a început să urce). Magazinul este peste drum de casa noastră și tu treci în fiecare zi prin fața lui. Un buchet de flori sau o lumânare pentru cei care au fost uciși? Nu crezi că era cazul? Hm! Vine omul să-și cumpere alimente din Hyper Cacher în ziua de Sabat și, dintr-odată, apare unul cu un kalașnikov și ucide toți cumpărătorii. Bine că s-a găsit un tânăr de culoare să-i bage pe ceilalți cumpărători într-un frigider și astfel au scăpat cu viață! Iar tu? Nici o lumânare și nici un buchet de flori? Se poate? A fost chiar și Bibi care era într-o vizită la Paris și a aprins o lumânare! Dar tu?...

— Draga mea! S-o luăm ușor... zilele trecute mi-ai reproșat că nu am defilat alături de cei patru milioane care au protestat împotriva atacului de la Charlie Hebdo. Acum îmi reproșezi că nu am aprins o lumânare pentru cei omorâți la magazinul Hyper Cacher din Vincennes, care este peste drum de casa noastră. Ce vrei să spui cu toate aceste remarci, și chiar acuze?! Că sunt un musulman și ți-am ascuns până acum originea mea?! Că sunt un xenofob, rasist sau antisemit care vrea să pară prin ipocrizie un liberal imparțial?! Sau poate un salafist, jihadist, islamist, sunit, šiit, că fac pelerinajul la Mecca și vreau să fie instaurată Șaria?